

25.4.2025

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite: Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö (VN/25291/2024)

Valtiovarainministeriön lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle EU:n gigabittiasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Tausta

Lain tarkoituksena on helpottaa erittäin suuren kapasiteetin verkkojen (VHCN) käyttöönottoa. Tavoitteena on edistää olemassa olevan fyysisen infrastruktuurin yhteiskäyttöä ja tehostaa uuden fyysisen infrastruktuurin käyttöönottoa, jotta VHCN-verkot voidaan ottaa käyttöön nopeammin ja alhaisemmin kustannuksin. Tavoitteena on lisäksi keventää rakennuslupiin liittyviä hallinnollisia menettelyjä.

EU:n gigabittiasetuksella (EU) 2024/130 kumotaan yhteisrakentamisdirektiivi 2014/61/EU, joka on kansallisesti pantu täytäntöön yhteisrakentamislaille (276/2016).

Valtiovarainministeriön lausunto

Esityksellä olisi vaikutuksia kuntien toimintaan verkkoinfrastruktuurin tietojen toimittamista, rakentamislupien myöntämistä ja sisäverkkojen vaatimustenmukaisuuden valvontaa koskien.

Gigabittiasetuksen mukaan kuntien tulee asettaa saataville fyysistä infrastruktuuria koskevat vähimmäistiedot sähköisessä muodossa keskitetyn tietopisteen kautta 12.5.2026 mennessä. Lailla säädettäisiin kuitenkin 12 kuukauden pidennetystä määräajasta alle 3 500 asukkaan kuntien osalta. Tämä antaisi joustoa pienemmille kunnille, joissa ei välttämättä ole valmiiksi sähköisessä muodossa verkkoinfrastruktuurin vähimmäistietoja.

Valtiovarainministeriö (VM) kiinnittää huomiota siihen, ettei vaikutusten arvioinnissa ole arvioitu kuntien ja kuntien viranomaisten edellytyksiä toteuttaa lain vaatimuksia ja arvioida gigabittiasetuksen soveltamisesta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ja taloudellisia vaikutuksia. Mikä esimerkiksi on tilanne sähköisessä muodossa olevien verkkoinfrastruktuurin vähimmäistietojen osalta erilaisissa kunnissa?

Kuntien pitäisi myös varmistaa omien lupapalveluiden yhteensopivuus sähköisen keskitetyn lupapalvelun kanssa. Yhteensovittamisesta aiheutuisi lupaviranomaisille, joista merkittävimmät ovat kunnat, lisäkustannuksia. Sähköisen keskitetyn lupapalvelun kehittäminen on kuitenkin alkuvaiheessa, joten kustannusvaikutukset eivät ole vielä tar-

kentuneet. Hallitusohjelman mukaisesti valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita.

Esityksestä valtiontaloudelle aiheutuvia kustannuksia tulisikin arvioida jatkossa tarkemmin: niihin ei ole varattu erillistä rahoitusta talousarvioesityksessä tai julkisen talouden suunnitelmassa. VM muistuttaa, että kansallisesta resursoinnista päätetään talousarviossa ja julkisen talouden suunnitelmassa. Mikäli esityksestä aiheutuisi muutoksia viranomaisten toimintamenoihin, tulisi esitys antaa eduskunnalle budjettilakina ja se tulisi käsitellä raha-asiain valiokunnassa. Esityksen valtiontaloudellisten vaikutusten tulee olla yhteneväiset budjettiesityksen kanssa.

VM pitää sinänsä kannatettavana, että keskitetyn tietopisteen kehittämisestä aiheutuvat kulut katetaan momentin 31.01.02 Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenot määrärahojen puitteissa.

Jatkovalmistelussa tulisi vielä huomioida mahdolliset vaikutukset viranomaisten tiedonhallintaan sekä varmistaa, että tiedonhallintalain mukaiset velvollisuudet tiedonhallinnan muutosten vaikutusarvioinnissa tulevat lainsäädäntöesityksen osalta täytetyksi.

Gigabittiasetuksen 8 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan, jos toimivaltainen viranomainen ei tee päätöstä 7 artiklan 5 kohdassa tarkoitettussa sovellettavassa määräajassa, lupa katsotaan myönnetyksi kyseisen määräajan päättyessä. Hiljaisen hyväksynnän menettelyn tuleminen sovellettavaksi tarkoittaisi, että kuntien pitäisi ratkaista lupa-asia neljän kuukauden määräajan kuluessa, muuten lupa katsottaisiin myönnetyksi määräajan päättyessä.

VM huomauttaa, että kuntien lupaviranomaisille on säädetty eri menettelytapoja ja käsitelyaikoja eri tehtäviin. Lisääntyvät aikarajat todennäköisesti haittaavat toimivaltaitten viranomaisten työn organisointia ja vaikuttavat tehtävien priorisointiin.

Sisäverkkojen vaatimustenmukaisuuden valvonta säädettäisiin kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtäväksi, koska sama viranomainen valvoo muiltakin osin, että uusien ja peruskorjattavien rakennusten rakentamisessa noudatetaan rakentamismääräyskannasta annettuja säännöksiä. Rakennusvalvontaviranomaisen suorittamassa valvonnassa kyse olisi kiinteistön sisäverkon rakentamista koskevan dokumentaation valvonnasta.

VM kiinnittää huomiota siihen, ettei kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävään niinkään tulisi kuulua dokumentaation tarkastamista. Esityksessä tulisikin kiinnittää enemmän huomiota hankkeen toteuttajan pätevyyteen ja sen varmistamiseen. Lopuksi olisi hyvä, että gigabittiasetuksen uudistustyössä varmistetaan yhteys ympäristöministeriön hallinnonalalla käynnissä olevaan yhdyskuntarakentamista koskevaan lainvalmisteluun yhdyskuntien suunnittelun ja rakentamisen yhteen toimivuuden varmistamiseksi ja asianmukaisen valvonnan järjestämiseksi.

Asia tulisi käsitellä Kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa sen sisältämien hallinnollisten ja taloudellisten vaikutusten vuoksi.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Mika Niemelä

VN/25291/2024-VM-12

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: